

Vrijdag 27 oktober 1916 – ochtendeditie

De duikboot- en mijnoorlog.

Londen, 26 oktober. Het Noorse stoomschip Venus II (784 ton), het Deense stoomschip Alf (2175 ton), de Engelse schoener Tweed, het Belgische stoomschip Comtesse de Flandre (1810 ton), het Noordse stoomschip Dag (963 ton) en de Engelse schoener Twig zijn in de grond geboord.

Herdenking van de slag aan de IJzer.

Havre, 26 oktober. De herdenking van de tweede verjaardag van de slag aan de IJzer zal zondag te Havre plaats hebben. Ze zal 's ochtends beginnen met een saluut aan de vaandels. Generaal Meiser, die te Diksmuide tijdens de slag bevel voerde over de roemrijke Belgische infanteriebrigade van het 11^e en 12^e regiment, zal de plechtigheid leiden. De Belgische regering heeft, om hulde te bewijzen aan de heldhaftige medewerking van de Franse mariniers bij de verdediging van Diksmuide, verzocht om een compagnie mariniers aan de plechtigheid te laten deelnemen. Deze compagnie zal aanwezig zijn bij het saluut aan de vaandels.

's Middags zullen er redevoeringen gehouden worden door admiraal Lacuze, door de Franse minister van marine als vertegenwoordiger van de regering der republiek en door baron de Broqueville. Artiesten van de Comédie Française zullen La Veillée des Armes ten tonele voeren en de muziek van het 12e linieregiment zal de plechtigheid besluiten met het spelen van de volksliederen der geallieerden.

De luchtaanval op Brussel.

Havre, 25 oktober. Het Belgische blad Havre bevat de volgende officiële mededeling: Einde september 1916 zijn bij de aanval op de

militaire vlieg- en luchtvaartcentra van de Duitsers te Brussel door Engelse vliegers een zeker aantal personen, behorende tot de burgerlijke bevolking van Brussel, gedood of gewond en is er schade in Brussel aangericht. De organen van de Duitse propaganda verspreidden dadelijk het gerucht, dat die verliezen en schade door de onhandigheid van de Engelse vliegers waren aangericht, die hun bommen naast het doel hadden geworpen. Volgens berichten uit Brussel, die niet aan de censuur onderworpen zijn geweest, hebben echter de door de Engelse vliegers geworpen bommen doel getroffen, maar zijn de slachtoffers en de schade te wijten aan de Duitse artillerie, die de lonten van verscheidene, zo niet alle, granaatkartetsen zo had ingericht, dat ze bij het neerkomen op de grond sprongen. Deze handelswijze was zo wreedaardig, dat zij op het eerste zicht, zelfs van Duitse kant, ongelooflijk leek, maar sedertdien heeft de Belgische regering de materiële bewijzen ontvangen, die de waarheid van de eerste berichten uit Belgische bron bevestigen. Die bewijzen bestaan uit verschillende stukken van Duitse projectielen, die op 27 september 1916 op de plaats zelf opgeraapt en thans op het Belgische ministerie van justitie gedeponeerd zijn.

Vrijdag 27 oktober 1916 – avondeditie

Belgische kinderen.

Men schrijft aan het Weekblad voor Israëlitische Huisgezinnen:

Zaterdagavond en maandagmorgen heeft de heer L. Weijl, te Leiden, een langdurig onderhoud gehad met de secretaris van de Duitse legatie te 's Gravenhage, dr. Köster. Het resultaat van dit onderhoud was, dat de mogelijkheid in het vooruitzicht wordt gesteld, dat

binnenkort in meer steden van België dan tot dusver het geval is geweest, het werk voor de noodlijdende Joodse kinderen kan worden ter hand genomen. Ook ten opzichte van de briefwisseling met België heeft de heer Weijl verschillende faciliteiten gekregen. O.a. heeft graaf Passenheim, met wie de heer Weijl op het Duitse consulaat te Amsterdam een onderhoud heeft gehad, hem in de gelegenheid gesteld, de briefwisseling met België voortaan via het consulaat te doen plaats vinden, hetgeen de verzending aanmerkelijk bespoedigt.

Een brief van de bisschop van Namen.

Een bijzondere correspondent van het Petit Journal meldt aan zijn blad uit Havre:

In een brief van mgr. Heylen, bisschop van Namen, beklagt generaal von Bissing, Duits gouverneur van België, zich over de houding der priesters ten opzichte van de Duitse autoriteiten. Generaal von Bissing doet aan de bisschop het verzoek invloed op zijn geestelijken te oefenen, opdat zij zich onthouden, zowel bij de uitoefening van hun heilig ambt als elders, van alle politieke actie, en zij zich niet schuldig maken aan het overschrijden van de door generaal von Bissing gegeven voorschriften. Het zij hun vooral geraden, zo schrijft de Duitse generaal, de verspreiding tegen te gaan van niet toegestane geschriften, waaraan de priesters veel deel genomen hebben.

De bisschop van Namen heeft, te oordelen naar een artikel in de XXe Siècle gepubliceerd, de Duitse chef geantwoord.

Meermaals, zegt mgr. Heylen, heb ik mijn mening medegedeeld en ook nu zal ik uwe excellentie openhartig antwoorden. De handhaving van de rust in het land wordt niet bevorderd door schrikanjaging en

gewelddadige middelen. De rust zou beter bewaard blijven door een gedragslijn, die meer in harmonie was met de geaardheid van het Belgische volk; en de strenge maatregelen doen geen afbreuk aan de eerbied, die het volk toedraagt aan de priesterstand, maar zij ondermijnen het gezag en de autoriteit van het Duitse leger. De Duitse overheid mag niet vergeten, dat zij ook plichten te vervullen heeft en dat wij, niet minder dan zij, het recht hebben ons te beroepen op de Haagse Conventie. Deze conventie is niet alleen gemaakt in het belang van de overweldiger, maar ook ten gunste van het bezette land. Zij eerbiedigt wat het schoonst is in de menselijke ziel: de vaderlandsliefde. En zij legt het leger, dat het land bezet houdt, de plicht op alles te vermijden, wat die vaderlandsliefde kan beledigen. Te dien opzichte hebben wij de smartelijkste ondervindingen opgedaan, en dat vervult ons met de grootste bitterheid tegen de Duitse bezetting. Men behandelt ons op een wijze, zoals wij nimmer zouden handelen tegenover het Duitse leger. Men verbiedt de priesters publicaties, die niet de lof van Duitsland zingen, en men veroorlooft de Duitse aalmoezeniers geschriften te verspreiden, welke beledigend zijn voor ons vaderland.

De bisschop van Namen eindigt met de hoop uit te drukken, dat de Duitse overheid afstand zal doen van de harde en onrechtvaardige houding, die zij heeft aangenomen.

Voor Vlaamse soldaten.

Enige tijd geleden heeft Joh. Demaegt, naar wij toen vermeld hebben, in Vrij België een oproep gedaan ten bate van de Vlaamse soldaten aan het front. Het ging er om voor dezen, die eenzaam zijn, doordat ze geen verwanten hebben, een meter te vinden, die hen af en toe eens hartelijk schrijft en wat versnaperingen toezendt. De oproep van Demaegt is niet onbeantwoord gebleven. Hij deelt daaromtrent in Vrij België o.m. mede:

“Van alle kanten – zelfs uit Zwitserland – zijn mij de meest roerende brieven toegekomen, waarvan de lieve schrijfsters en vriendelijke schrijvers hun hulp aanbieden op een wijze, die me diep dankbaar stemt niet alleen voor de medewerking, maar tevens voor de hartelijke bewoordingen.

Ik weersta niet aan de lust hier enkele regels uit die brieven aan te halen. Ze zullen in elk Belgisch, elk Vlaams hart erkentelijke gevoelens wekken. Ze bewijzen, dat, “hoe lang het ook duurt”, de genegenheid der buitenlanders voor onze landgenoten niet is verminderd: want ja, behalve de vele, goedgeefse Belgen, zijn er ook Nederlanders en Zwitsers, die ons met hun aanbod en steun vereerden.

Op een mooi paars velletje: “Nu kom ik tot u met het verzoek mij een adres te zenden van zo’n Vlaamse jongen, welke van niemand iets tot troost of opbeuring ontvangt. Hoewel geen Belgische voel ik warm voor het volk, dat laat zien dat het spreekwoord “Een man een man, een woord een woord” voor hen nog van kracht is. Mocht u dus nog een adres over hebben, dan zal ik trachten een zonnestraaltje te brengen in het eentonige, grauwe loopgraafleven van zo’n eenzame.”

Is dat niet lief gedacht?

“Zelf in betrekking zijnde, zal ik niet in staat zijn geregeld een pakketje op te zenden, doch wel eens enige keren.”

Is dat aanbod niet aandoenlijk: een, die zelf hard moet werken en toch iets wil afzonderen voor onze kerels!

“Gaarne wil ik me over een of twee van die arme, brave kerels meter stellen, en zou daarvoor graag enkele inlichtingen van u willen hebben: wat soort jongens het zijn, van welke afkomst. Dit om de inkleding van de brief en de aard der te zenden artikelen ...

Verraadt dat zorgzame navragen niet een gouden hart?

“Als Hollandse vrouw, die veel sympathie heeft voor de Belgen, maar vooral oneindig medelijden, wil ik gaarne met een Vlaamse soldaat corresponderen, en hem versnaperingen doen toekomen.”

Zegt ik het u niet, dat de genegenheid der Hollanders jegens ons niet uitgestorven is?

“En schrijft men als Hollander verstaanbare taal voor de Vlamingen? Of is Frans verkieslijk?”

Bij die vraag ben ik een tijdje stilgestaan. Ze verwondert u, Vlaamse lezer? Ja, zover hebben wij Vlamingen het gestuurd, dat wij hier, in Holland, de indruk maken onze eigen taal niet meer te verstaan! Wat een beschuldiging heeft onbewust mijn Nederlandse briefwisselaarster daar jegens ons neergepend! Voornamelijk: wat een verdiende beschuldiging!

Maar ter zake.

Mijn oproep is dus boven alle verwachting beantwoord geworden. Voor elk van de jongens is een dienstvaardige, milde “meter” gevonden, die het op zich genomen heeft trouw te zorgen voor haar “petekind” uit de loopgraven.

Wat een verrassing zal het voor de arme stumpers zijn, wanneer ze met eigen ogen zullen lezen, dat er in Nederland iemand is, die zich hun lot aantrekt. Een onbekende, een nooit geziene, een vreemde – een hartelijk, goed mens, die voor hen van ver, van over land en water heen, zal zorgen, om hen zal denken ... Wat een warmte zal het hen geven om het hart, wanneer ze dan ook – na zoveel maanden, een pakje krijgen, dat heus voor hen is! Wat zal hun die heuglijke dag

de weg naar loopgraaf en kanon minder eentonig schijnen en minder grauw!

... Dat er jongens vereenzaamd leven, wiens schuld is het? Zeker niet die van de regering, noch van de militaire overheid. Zij doen al wat ze kunnen, om zonder onderscheid, zo aan Vlamingen als aan Walen, het leven aan het front te verzachten. Maar zij kunnen niet alles. Veel moet aangewezen blijven op initiatief van anderen. Er wordt veel gedaan. Er moet nog veel meer gedaan worden! Niets is te goed, niets is te schoon voor hen, die bereid zijn te sterven, opdat ons land zou leven! We moeten meer nog, veel meer nog denken aan hen! Meer daden worden nog gevraagd! De donkere, barre winter staat voor de deur ... We zullen rillerig in het warmste hoekje van de schouw kruipen, en zullen vlijtig zorgen, opdat de lamp helder zou snorren in de gezellige kamer ... En zij! Zij!

Kom vrienden! Kom Belgen! Kom allen onze jongens aan de IJzer ter hulp. Onze Hollandse broeders en zusters reiken trouw en mild de helpende hand. Kom allen bij! Er is nog veel goeds te doen ...

Tot zover de schrijver in Vrij België. De heer Demaegt deelt verder nog mede, dat mevrouw E. Hullebroeck, hotel Wittebrug, Den Haag, verder de administratie van het werk op zich genomen heeft. Alle brieven moeten aan haar gericht worden. Het werk sluit zich aan bij de Hulp aan Belgische soldaten, dat te Scheveningen gevestigd is.